

Tehases valmistati raudbetoonist vundamendiplokke, seinaplokke, monteeritavaid raudbetoonist poste ja talasid, vahelae- ja katusepaneele, trepikäikuseid ja mademeid, torusid, silluseid, õhuliinide poste, maste jne.

1961. aastal asutati Tallinna Raudbetoonitoodete Tehase juurde suurpaneelide tsehh, mis hakkas valmistama detaile suurpaneelmajadele. Sellest arenes välja Eesti NSV esimehe, Tallinna Elamuehituskombinaat.⁵⁶²

Tartu Raudbetoonitoodete Tehas

Tartu Raudbetoonitoodete Tehase ehitus algas 1959. aastal omaaegsele Tähtvere katsebaasi põllule, hilisemale Betooni tänavale. Tehas anti osaliselt käiku 5. detsembril 1961, täielikult käivitati 1962. aastal. Selle tooraineteks olid liiv, kruus, killustik, terassarrus ja tsement. Tehase tööliskonna moodustasid algusaastatel endised tehase ehitajad, kelle seas oli palju Siberist tagasi pöördunud küüditatud. Tehase eelkäijaks oli kuni 1961. aastani Tartus Turu tänaval tegutsenud tehase „Ehitusdetail”, mille seadmed nüüd uude asukohta üle viidi.

Tartu Raudbetoonitoodete Tehase ehitamine, 1961. (Foto: Erich Norman, ETA; EFA.204.0-43517)

Construction of the Tartu Reinforced-Concrete Products Factory, 1961.

Tartu Raudbetoonitoodete Tehas, 1962. (foto: Erich Norman, ETA; EFA.204.0-48571)

Tartu Reinforced-Concrete Products Factory, 1962.

Tartu Raudbetoonitoodete Tehase vormimismasinist E. Krigul, 1962. (Foto: Kaljo Raud, Edasi; EFA.263.0-38356)
E. Krigul, a moulding machinist at the Tartu Reinforced-Concrete Products Factory, 1962.

1. mai demonstratsioon Tartus, 1971. (Foto: Kaljo Raud, Edasi; EFA.263.0-83745)

May 1st march in Tartu, 1971.

Tartu Raudbetoonitoodete Tehases valmistatud detaile kasutati mitmel pool Eestis. Peale Tartu suuremate ehitiste (Vanemuise teatri- ja kontserdihoone, ülikooli teadusraamatukogu, restoran Kaunas jne) kasutati neid ka Tallinna teletornis, hotellis Olümpia, samuti koolimajades ja lasteaedades, ning maamajandite rajatistes. 1970.–1980. aastatel oli tehase suuremaks objektis aga Tartu Anne elamurajooni ehitus. 1976. aastal moodustati selleks Tartu Raudbetoonitoodete Tehase ja Ehitusvalitsuse nr 3 baasil Tartu Elamuehituskombinaat.

1. jaanuarist 1988 nimetati elamuehituskombinaat ümber Ehitus- ja Projekteerimiskoondiseks Tartu Maja. Sellest aastast allus Tartu Majale ka ehitusvalitsus Lääne-Siberis Kogalõmis, kuhu paneele oli saadetud varemgi. 11. juunil 1991 reorganiseeriti ehitus ja projekteerimiskoondis Riiklikuks Aktsiaseltsiks „Tartu Maja”. Aastail 1985–1992 juhtis ettevõtet Olari Taal.⁵⁶³

Komeet nimega Tartu Maja

Tartu raudbetoonitoodete tehase startis 1961. aasta lõpus. Ehitada tuli palju, rutu ja nii odavalt kui võimalik.

Kümmekond aastat hiljem, 1971. aasta jaanuaris alustati tehase juurde majaehitustsehhi ehitamist. 1974. aasta 12. aprillil sõitis esimene paneel rajatavasse Annelinna ja järgmisel päeval ilmus ajalehes Edasi ajakirjanik Adolf Teraski lühisõnum „Paneel jõudis Anne luhale”.

Paneelile, mis üle Võidu silla sõitis, oli suurte tähtedega kirjutatud tervitus elamukombinaadi rajajailt. Selle all olid pisemate tähtedega kirjutatud paneeli tegijate nimed: Avasoo, Taru, Tammet, Korolkov, Grišakov. Paneel jäi nädalavahe-tuseks ootele ning paar päeva hiljem, 15. aprillil paigaldati see ehitusobjekti number 22 ehk esimese Tartu maja alusmüüri.

Tolleks ajalooliseks momendiks oli tulevane ehitusminister Peeter Palu ja hilisem Tartu Maja legendaarne direktor Olari Taal juba Eesti Üliõpilasmaleva tööfrondil tutvaks saanud.

1976. aasta 1. juulil moodustati Tartu Raudbetoonitoodete Tehase ja Ehitusvalitsuse nr 3 baasil ehitusorganisatsioon – Tartu Elamuehituskombinaat. Nii ühendati ehitusmaterjalide tootjad ning elumajade ehitajad üheks töökollektiiviks. Ettevõtet hakkas juhtima Meelis Kallam.

Esimese raudbetoonpaneeli paigaldamine esimese nn Tartu maja keldriseina Anne luhale (praegune Kalda tee 22 elamu), 1974

Installation of the first reinforced-concrete panel into the basement wall of the „Tartu House” on Anne March (nowadays a dwelling at 22 Kalda Street), 1974.

Unifitseeritud betoonitoodete kataloog Eesti NSV ajast.

An Estonian SSR-era unified concrete-products catalogue.

Balti Elektriijaama peakorpuse ehitus, 1958. Eesti pikim hoone – 723 meetrit. (Foto: Eesti Energia Balti Elektriijaama muuseum)

Construction of the Baltic Power Station's main building, 1958. Estonia's longest building at 723 metres.

Tallinna heitvee tunnelkollektori ehitus, 1969. (Foto: Gunnar Loss, Rahva Hääl; EFA.250.0-59354)

Construction of Tallinn's sewage-tunnel sewer, 1969.

Mati Ivask, 2004. (Foto: Margus Ansu, Tartu Postimees)

See oli tartlastele hea uudis, sest Edasis ilmus peagi kuulutus: „Tartlased, kes soovivad elamuehitust kiirendada ja ühtlasi parandada oma elamistingimusi, pöörduge Betooni 7 kaadriosakonda.”

Võimalusest saada töökoht ja korter haarasid kinni füüsikud, keemikud, ajaloolased, geograafid ja teised kõrgharidusega inimesed.

Kuni korterini ehk peainsener Ivaski lugu

„Samas oli see selgelt ajutine kaader. Inimeste karjääriplaan oli lihtne – töötada tehases kuni korterini. Ajaloolased on muidugi sõnakuulelik kaader, kuid tihti ilma insener-tehniliste võimeteta,” meenutab Mati Ivask, kes sai Tartu Maja peainseneriks 1980. aastal, „Tipikaid oli Tartu Majas vähe, aga see tähendas, et tehnilise mõtlemise tase kannatas. Sa võid koolitada insenerist juhi aga ajaloolasest inseneri teha ei ole võimalik.”

Kallam oli ambitsioonikas juht, kelle ajal hakati tehases tegelema ka plaanimajanduse tavapärase patu – juurdekirjutamisega. Kallam siiski süüdi ei jäänud ja karistus tuli vastu võta paaril alluval. Kuid hoolimata sellest oli Tartu elamuehituskombinaat Tallinna ülemuste üks lemmikuid kas või seetõttu, et seal oli võimalik eesti keeles asju ajada. Ja eks igal Tartu korralikul ettevõttel oli mõnus suusabaas Otepää külje all.

„Kui sain peainseneriks, siis minister Peeter Palu kontrollis, kas ma ikka viina kannatan,” räägib Mati Ivask. „See oli tähtis. Pidi kannatama. Palule meeldisid bravuurikad objektid ja Tartu Maja sai endale kohustuse valmistada paneele Siberi ehitusele. Koos kohustusega saabusid muidugi ka investeeringud ehk Palu väljaatud Moskva raha. 1980. aastate keskel tuligi käiku lasta seinapaneelide liin. Loomulikult ei saanud liin tähtjaks valmis. Vastuvõtukomisjon oli tehases, viin külmas, aga liin ei töötanud. Naabertsehhist sõitis siis kallur betooniga kohale ja kallas pätsi maha. Siis kallati ka viin välja ja kirjutati paberitele alla, kuid vist sai tähtis komisjongi aru, et teeme neile etendust,” meenutab Mati Ivask.

Siberis tuli tal käia korduvalt. Esimesi mehi, keda ta seal kohtas, oli Vagit Alekperov, tulevane Lukoili president. Loomulikult oli kitsaskohti palju. Korra pidi Ivask isegi Moskvasse sõitma, et saada pähe või pigem motiveeriva noomituse osaliseks. Kuna ta vene keel oli võrdlemisi lihtne, piirdus ta ise lühikese selgitava sõnavõtuga. Üldiselt hindasid Siberi neftjannikud ehk naftatootjad Tartu Maja toodangut kõrgelt ja ka NSV Liidu ehitusminister Karavajev käis koos minister Peeter Paluga kaks korda Tartus.

Tehas kui pudelikael

„Tartu Maja koosnes pudelikaeltest, kõige hullem oli tehase ise. Ühe augu täitmine käis teise arvelt. Ivask oli muidugi väga tugev peainsener ja suutis teha õigeid valikuid,” meenutab Olari Taal.

„Tulin 1986. aasta alguses ja saavutasin mahu kasvu 37 protsenti. Kui tegid üleplaanilise maja, siis said 90 protsenti korteritest endale. Üks aasta oli mul jagada 180 korterit,” naerab Taal. „Tartu elamuehituskombinaat võitis kolm aastat järjest igas kvartalis üleliidulise rändpunalipu. See tähendas tunnustust, see tähendas autoostu lube. Kuna me olime linnas tegijaid, siis saime rääkida jõupositsioonilt. Kuna olime süsteemis tegija, siis saime ka ministri- ja rääkida jõupositsioonilt. Meil oli kukupai imago ja samas ka ruumi optimeerimiseks.

Metalli ja tsemendi me saime, killustiku saime ka, kui vaja, läbi siseministeeriumi süsteemi, kus tegutses ehitajast aseminister Aare Kitsing. Nii hakkasime Tartu Majas sotsialismi ehitama. Valmisid basseini, saunad. Me hakkasime hoolitsema inimeste eest.”

Koos Peeter Paluga tõmbas Taal oma paati ka Siberi ehitajad. Ühel hetkel pakkus Olari Taal Tallinna Ehitustrusti 7. ehitusvalitsuse Siberi töödejuhatajale Dmitri Mälsonile ühis-

Mustamäe kiirabihaigla ehitus Tallinnas, 1974. (Foto: Gunnar Loss, Rahva Hääl; EFA.250.0-86462)

Construction of the Mustamäe Emergency Hospital in Tallinn, 1974.

„Estkogalõmstroj” ehk AS-i CUEKS ajaloost

14. septembril 1980 kell 12 saabus Lääne-Siberisse Tjumeni-Novõi Urengoi raudtee Kogalõmi jaama esimene rong Eestist. Handi keeles tähendas Kogalõm kohta, kus lähivad kaduma mehed (mädasoo).

Jaama kui niisugust tegelikult veel ei olnudki. Üheksa ööpäeva teel olnud 32 vagunist koosnenud rong toimetas kohale ehitusmaterjale, 13 soojakut, elektriijaama ning toiduaineid. „Dessandi”, mida juhtis Lembit Mihhailov, koosseisus oli 29 meest ja kolm naist. Lääne-Siber võttis saabujaid sõbralikult vastu. Oli päikesepaisteline ilm ning 20 kraadi sooja. Sel ebatavaliselt soojal sügisel tuli lumi maha alles 1. novembril. Soojakud seati korda, üks neist sisustati sööklaks ning alustati ka esimese maja ehitamist Räpina metsakombinaadi kilpidest. Uusasukad elasid läbi kõik olmeraskused. Neil ei olnud autosid (kondenspiima eest üüriti kallur) ega joogivett (selle vedamiseks puhastati bensiniitsistern). Nad õppisid ära isegi leiva-küpsetamise. Kogalõmis pole musta mulda ja seepärast täideti raudteeplatvormidega kohaletoodud kallurite kastid Eestis viljaka mullaga.

12. oktoobril 1980 loodi Tallinna Ehitustrusti ehitusvalitsus nr 7. Järgmise aasta kevadeks oli ette valmistatud elementaarsete olmetingimustega asula. Peatöövõtja, trust „Kogalõmneftegazstroj” hakkas ette valmistama ehitusplatse tulevase linna elamutele. Maasse tambiti 6–8 meetri pikkused betoonvaiad (külmal ajal ei võimalda lihkeot kasutada tavalise konstruktsiooniga vundamenti). Juulis alustati esimese 60-korterilise maja ehitamist. Eesti ehitajad valisid nn Tartu maja. See oli viiekoruselise suurtest plokkidest tüüp maja nelja trepikoja ja ühe- kuni neljatoaliste korteritega, milles olid

kõik mugavused. Projekt kohandati Siberi tingimustega: seinad ja katus soojustati täiendavalt kuivkrohviga ja mineeraalvatiga, trepikodades olid ette nähtud kahekordsed tuulekojad, korterites kolmekordsed aknad.

1981. aastal ehitati kolm esimest elamut üldpinnaga 10 233 ruutmeetrit. Esimese maja välisseinad olid laotud punastest tellistest, kuid suure töömahu tõttu edaspidi sellest tehnoloogiast loobuti. Järgmiste majade ehitamisel kasutati Narva poorbetoonpaneele.

Inimesed kohanesid Siberi ilmastikuolude ja pingelise tööga. Ehitustehnoloogia kohandati vastavalt külmale ilmale: keevitustöödel takistati mitmesuguste võtetega keevitusõmbluste kiiret jahtumist, elektrisoojendusega välditi betooni jäätumist. 1982. aastal anti linnale üle veel kolm elumaja.

Alates 1983. aastast anti üle rohkem kui 15 000 ruutmeetrit elamispiinda aastas. Töö muutus rütmiliseks, hea kvaliteet aga tavaliseks. „Oleme ehitajad Eestist, ehitame kõigist paremini. Küsige kas või elanikelt endilt. Kõik Kogalõmi ülemused ei ela juhuslikult meie ehitatud majades. Kui brigaadis on kas või üks algusest peale karastuse saanud inimene, siis kõik ülejäänud joonduvad tema järgi, mitte vastupidi,” kommenteeris Vladimir Markov, ehitusvalitsuse peainsener ja töödejuhataja.

1986. aastast alates suurendati taas elamuehituse plaane: aastas anti eksploatatsiooni kuus elamut ehk 20 000 ruutmeetrit elamispiinda. Peale elamute oli ette nähtud ka linna sotsiaalobjektide ehitamine. Kui Leedu ja Läti ehitajad püstitasid tüüp-prajatisi, siis eestlased ehitasid peamiselt individuaalprojektide alusel haldushooneid, kauplusi ja kultuuriobjekte.

Sõpruse sild Tartus on 488,2 meetriga Eesti pikim sild. Projektaja – Leningradi Lengiprotransmost, ehitaja – Riia 5. Trusti sillaehitusrõng nr 423. Ehitusaastad: 1977–1981.

Friendship Bridge in Tartu is Estonia's longest bridge, at 488,2 metres. Designer – Leningrad Lengiprotransmost, builder – 5th Riga Trust Bridge-Building Train No. 423. Constructed: 1977–1981.

firma loomist. Olari Taal leppis Paluga kokku, et Tallinna Ehitustrusti alluvuses olnud EstKogalõmstroi tuuakse Tartu Maja alluvusse. Tallinn oli maruvihane, sest läbi Siberi ehituse liikused autoos- tu load, korterid, raha.

1988. aastal nimetati Tartu Elamuehituskombinaat ümber ehitus- ja projekteerimiskoondiseks Tartu Maja. „Kui ehituskomitee andis loa teha väikeettevõtteid, siis me tegime neid üle 50. Omanik oli teoreetiliselt riik, praktiliselt ei olnud. Raha oli palju ja mingilt oksjonilt ostime isegi IME originaal- dokumendi aga see olla kadunud,” meenutab Taal.

„Augustiputši ajal plaanisime, et paneme Ema- jõe silla kinni betoonplokkidega, aga Tallinn ei andnud luba. Kuid sotsialism sai ikkagi otsa ja hin- gusele läks ka rahastamiskeem ja majandusmudel, mis oli tekitanud suure elamuehituskombinaa- di,” ütleb Taal.

Veidi tegeldi ka väliskaubandusega. USA-sse

müüdi kallilt kaks vene päritolu liikuvkraanat Ivanovets. Saadud rahaga osteti pealikule Mercedes-Benz ja raha jäi isegi üle. Tartu Kommerts pangalt laenati juurde ja osteti teha- sele õõnespaneelide liin.

Aasta	Kogu- toodang (m ³)	Eelpinges- tatud arma- tuuriga	Aasta	Kogu- toodang (m ³)	Eelpinges- tatud arma- tuuriga
1950	2200		1971	751 400	231 000
1953	6000		1972	773 700	215 000
1954	12 000		1973	835 400	232 700
1955	22 500		1974	907 600	245 600
1956	56 700		1975	941 200	242 300
1957	78 900		1976	935 000	243 200
1958	106 400	7324	1977	941 700	235 200
1959	147 500		1978	966 100	241 300
1960	191 600	31 400	1979	891 000	227 800
1961	241 200		1980	936 800	231 000
1962	281 600		1981	937 900	243 100
1963	295 000		1982	903 400	254 700
1964			1983	931 800	263 800
1965	428 200	107 100	1984	958 700	265 000
1966	493 000	129 000	1985	943 400	266 100
1967	545 100	180 500	1986	977 100	261 200
1968	598 900	200 100	1987	1 038 500	297 400
1969	664 600	215 000	1988	1 056 200	315 000
1970	698 800	228 600	1989	995 000	261 000
			1990	889 000	233 700
			1991	767 600	204 700

Tabel 22. Raudbetoon- ja eelpingestatud armatuuriga raudbetoon- ja pingebetooni tootmine Eestis aastail 1950–1991.⁵⁵

Table 22. Production of reinforced-concrete products, including pre-tensioned reinforced-concrete products in Estonia, from the years 1950–1991.

Ivaski lõppmäng

Mati Ivask lahkus ühel hetkel tehastest ja asus tööle Jaan Kabini juurde Rakvere Lihakombinaadi ehitu- sele. Seejärel ajas ta klaasvilla tehase ideed Haljalasse, siis Tartu lähedale Roiusse, aga raha sai otsa.

„Hulk panku ja ärimehi sai läbi joostud. Meil oli vaja 14 miljonit krooni juurde. Täna on see väi- ke raha, aga siis ei olnud. Klaasvilla tootmise idee ei tulnud välja ja nii sattusin jälle Siberi äride juur- de. Hakkasin tegelema taas paneelidega.

Tartu Maja kvaliteet oli 1990. aastate alguses ni- gelaks jäänud, tehas praktiliselt seisis, aga hinda küsisid nad vägevalt. Siis läksin vana Veigeli teha- ssesse Elamu. Seal olid rootslased juba kolm aastat tillitanud ja tahtsid seda ühe krooniga erastada, sest tehase oli kaelas 15 miljonit krooni võlgu. Ostime MSI Grupiga Betoneksi ära, püüdes igati täita eras- tamisagentuuri ja Väino Sarneti ootusi,” räägib Ivask.

Teisi tööstusi

Seoses 1950.–1960. aastatel tehtud suurehitustega Nar- vas ja selle lähiümbruses rajati 1950. aastatel Narva kaks raudbetoon- ja pingebetooni tootmist – Narva Raudbetoon- ja pingebetooni Tehas ning Balti Raudbetoon- ja pingebetooni Tehas. Neist viimane lasti käiku 1958. aastal kui betoon- ja pingebetooni polü- goon, mil-

le peamiseks ülesandeks oli raudbetoon- ja pingebetooni tootmine energeetikaettevõtete – Balti ja Eesti elektri- ja pingebetooni – ehitustele.⁵⁶⁴ Tehas allus NSV Liidu Elektri- ja pingebetooni Ehitu- mise Ministeeriumi trusti Narovagesstroi tootmisettevõtete kontorile.⁵⁶⁵

NSVL-i Kaitseministeeriumi Balti Laevastiku Ehitusvalitsusele kuulusid Tallinnas juba eespool mainitud Raudbetoon- ja pingebetooni tehased nr 31 ja tehase nr 84 (Sadama 11a). Mereväel oli oma raudbetoon- ja pingebetooni tehase ka Paldiskis.

Oma ehitusmaterjalide tehase, kus toodeti ka betoon- ja raudbetoon- ja pingebetooni tooteid olid Vaba- riiklikul Koondisel „Eesti Kolhoosiehitus” (EKE) ja Kolhooside Ehituskontoritel (KEK) ning oma raudbetoon- ja pingebetooni tootmis- tsehhid Remondi- ja Ehitusvalitsustel (REV).

EKE ehitusmaterjalide tehastest valmistas raudbetoon- ja pingebetooni tooteid Tamsalu ehitusmater- jalide tehase, mis asutati 1960. aastate lõpus ning mis tootis soojus- ja muude trasside betoon- ja pingebetooni paneelid, aga ka ehituspaneelid, vundamendiplokke ja muid ehitusdetalle. 1980. aastate lõpus, mil ehitati uus tootmishoone betoon- ja pingebetooni paneelide valmistamiseks, töötas ettevõtte ligi 200 töölisi. Tehase juhtideks olid Ülev Rodendau ja Ago Öunapuu.⁵⁶⁶

Ehitusinseneride betoonialane koolitus Tallinna Polütehnilises Instituudis

Betonehituse ajaloos on kindel roll olnud projekteerijatel, betooni ja betoonkonstruktsioonide tootjatel, ehitaja- tel- ja monteerijatel. Ehitustehnika teatud arengutasemel on olnud oluline ka ehitusinseneride osalus selles protsessis.

Tallinna Tehnikaülikoolis (end. TPI) on nõukogu- de ajal ehitusinseneride koolitus toimunud põhiliselt tööstus- ja tsiviilehituse õppekava alusel (üleliidulise nu- meratsiooni järgi nr 1202). Betoon- ja raudbetoon on erinevatest lähtepunktidest leidnud kajastamist sellistes õppeainetes nagu ehitusmaterjalid, ehitustehnoloogia, raudbetoonkonstruktsioonid.

Ehitusmaterjalide õppeaines – loengutes ja labo- ratoorsetes töödes – on käsitletud betooni tootmiseks kasutatavaid sideaineid, täitematerjale, lisandeid, betoon- segude projekteerimist, betoonproovikehade valmistamist ja katsetamist. Õppejõududeks on alates perioodi algusest olnud H. Oengo, V. Kikas, R. Otsman, H. Randma, I. Laul, E. Uustalu, S. Grabko, V. Nurm, L.-M. Raado.

Ehitustehnoloogias on käsitletud betoon- ja raud- betoon- ja pingebetooni tootmist, samuti raudbetoonkonstruktsioonide montaaži. Ühe- ja mitmekorruseliste raudbetoon- ja pingebetooni hoonete montaaž on olnud jätkuvalt kursuseprojekti teema ja paljudel juhtudel ka osaks diplomiprojektides lahendatud ehitiste püstitamise projektides. Õppejõududeks on olnud P. Raudsepp, T. Randvee, S. Konstantinov, H. Remma, V. Reiman, G. Targo, O. Vahelaid, J. Sutt, I. Allikas (Lill), T. Laur.

Raudbetoonkonstruktsioonide ehituskonstruktsioo- nide kateedris kavas olnud projekteerimiskursusest kõige põhilisem, mis seotud kateedri ühe olulise uurimissuu- naga – õhukeseseinalised raudbetoon- ja pingebetooni konstruktsioonid. Seega on diplomitööde temaatika üsna lai, hõlmates nii raudbetoonkonstruktsioonide projekteerimist kui ka uurimistöid raudbetooni valdkonnas. Koos kursuse- ja

Tallinna Polütehnilise Instituudi ehitusteaduskonnas 1980. aastad. Vasakult: A. Hain, T. Kukk, P. Kask, V. Marlen, A. Kaas, V. Luumann.

Construction faculty of the Tallinn Polytechnic Institute, 1980s. From the left: A. Hain, T. Kukk, P. Kask, V. Marlen, A. Kaas, V. Luumann.

diplomiprojekti koostamisega on õppejõududeks olnud H. Laul, V. Raidna, E. Soonurm, L. Allikas, V. Kulbach, V. Otsmaa, A. Lavrov, V. Voltri, R. Oras.

Minnes kaasa Nõukogude Liidu üldise ehituspoliitika- ga monteeritavate raudbetoon- ja pingebetooni konstruktsioonide suurema kasutamise ehitiste püstitamisel, avati 1963. aastal TPI-s uus eriala „Ehitusdetailide ja -konstruktsioonide tootmine” (nr 1207), mis põhiliselt oli suunatud monteeritavate raud- betoon- ja pingebetooni detailide ja -konstruktsioonide tootmisele. Eriala profiileerimine toimus kuni 1975. aastani ehitustehnoloogia kateedris (V. Reiman, T. Laur). Esimene lend – 7 ehitusinsener- ja pingebetooni tehnoloogi (H. Haldma, J. Herman, A. Ild, A. Kask, H. Kiisk, V. Laidna, V. Palm) – lõpetas 1968.

Pärast ehitusmaterjalide kateedri loomist 1975 läks eriala profiileerimine uude kateedrisse (V. Kikas).

Toomas Laur